

Vad Du behöver veta om juridik gällande

Föräldrar och barn

Förklarande texter och exempel på formulär

NetLex.se

Innehåll

Föräldrar och barn 3

- FN:s barnkonvention 3
- Barnets bästa - barnperspektivet 3
- Barns rätt att komma till tals 3

Vårdnad, boende och umgänge 4

- Portalparagrafen i FB om barnets bästa 4
- Vårdnad om barn 5
- Förmynderskap 6
- Vem har vårdnaden? 6
- Särskilt förordnad vårdnadshavare 6
- Gemensam vårdnad när föräldrarna inte är eller varit gifta med varandra 7
- Gemensam vårdnad mot ena förälderns vilja 9
- Ändring av gemensam vårdnad till ensam vårdnad 9
- När ena föräldern vill ha ensam vårdnad 10
- Överflyttning av vårdnaden 10
- Vårdnaden vid förälders död 10
- Barns boende 11
- Växelvis boende 11
- Folkbokföring 12
- Rätten att flytta med barnet 12
- Umgänge med barn 12
- När domstol bestämmer om umgänget 13
- Resekostnader 14
- Upplysningsskyldighet 15
- Barns umgänge med annan närstående person 15
- Samarbetssamtal 15
- Interimistiska beslut 16
- Socialnämndens yttrande i mål om vårdnad, boende och umgänge 17
- Vad som är bäst för barnet - vem får vårdnaden vid tvist 18
- Verkställighet av vårdnads- och umgängebeflut 19

Underhållsskyldighet till barn 19

- Föräldrars underhållsskyldighet 19
- Styvförälders underhållsskyldighet 19
- När upphör underhållsskyldigheten? 20
- Underhållsbidrag 20
- Hur bestäms underhållsbidraget? 20
- Barnets behov av underhåll 21
- Föräldrarnas förmåga att försörja barnet 21
- Formel för beräkning av underhållsbidraget 22

- Umgängesavdrag 23
- Ändring av avtal eller dom 23
- Underhållsstöd 24
- Återbetalningsskyldighet 25
- Anstånd och eftergift 26

Formulär

- Anmälan av ogifta föräldrar till Skatteverket om gemensam vårdnad 27
- Ansökan till tingsrätt av ogifta föräldrar om gemensam vårdnad 27
- Avtal om gemensam vårdnad 27
- Avtal om gemensam vårdnad när ena förälder har ensam vårdnad enligt domstols dom 28
- Avtal om barns boende 28
- Avtal om barns växelvisa boende 28
- Avtal om umgänge och resekostnader 29
- Avtal om underhållsbidrag när barnet flyttar från ena föräldern till andra föräldern 30
- Avtal om ändring av underhållsbidrag 30
- Ansökan om stämning när föräldrarna inte är överens om umgänget 31
- Ansökan om stämning när föräldrarna inte är överens om hos vem av dem barnet skall bo 32
- Ansökan av fader till barn till avliden moder om överförande av vårdnad 32

Förkortningar:

- FB = Föräldrabalk (1949:381)
- ÄB = Ärvdabalk (1958:637)
- ÄktB = Äktenskapsbalk (1987:230)
- För lagtexter se t.ex. www.riksdagen.se

Copyright © Anima Förlag AB och advokat Christer Sjölund

Texten med exempel på formulär är skriven av advokat Christer Sjölund, Advokatfirman Sjölund AB, Lund, och publicerad av Anima Förlag AB, Box 2059, 220 02 Lund

Texten och exempel på formulär är information som kan behöva kompletteras med yrkesmässig juridisk rådgivning.

Advokatfirman Sjölund AB åtar sig sådan juridisk rådgivning och annan juridisk hjälp online, www.sjolund.net

Föräldrar och barn

FN:s barnkonvention

FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) gäller för alla barn och ungdomar i världen under 18 år. Den har 54 artiklar och av dem kan fyra sägas vara konventionens grundprinciper:

- skydd mot alla former av diskriminering (artikel 2).
- alla åtgärder som berör barn ska utgå från barnets bästa (artikel 3).
- rätt till liv och utveckling (artikel 6).
- rätt att uttrycka åsikter och att åsikterna tas hänsyn till (artikel 12).

Barnets bästa - barnperspektivet

Principen om barnets bästa är en av barnkonventionens grundpelare. Principen kan härledas ur två grundläggande tankar; att barn har fullt och lika människovärde och att barn är sårbara och behöver särskilt stöd och skydd.

Bestämmelsen i artikel 3 brukar kallas barnperspektivet. Ordet perspektiv betyder synvinkel. I detta sammanhang kan perspektiv betyda att den eller de som ska besluta ser saken ur barnets synvinkel, ser med barns ögon hur beslutet kan komma att uppfattas av barnet själv. Men barnperspektiv kan också betyda att vuxna ser barnet, dvs. den vuxne har barnet i sin synvinkel. Att ha ett barnperspektiv innebär att betrakta barnet som "expert" på dess egen situation. Beslut som rör ett barn måste grunda sig på en bedömning av vad som är bäst för just det barnet. Barnets bästa blir inte alltid avgörande för vilket beslut som fattas, men ska alltid beaktas, utredas och redovisas.

Barnperspektivet står ibland i motsatsförhållande till ett vuxenperspektiv. Barn kan dock inte ses isolerade från sina föräldrar och föräldrar kan inte ses isolerade från sina barn. Att de vuxna får bästa möjliga stöd ligger också i barnets intresse. Vid en intressekonflikt mellan barnet och de vuxna kommer dock barnets intresse först. I svensk lag finns begreppet barnets bästa i föräldrabalkens sjätte kapitel om vårdnad och umgänge. Begreppet barnets eller den unges bästa finns också i socialtjänstlagens bestämmelser om omsorger om barn och ungdom.

När en domstol ska beakta barnets bästa ska domstolen göra en helhetsbedömning av barnets situation och försöka hitta den bästa möjliga lösningen för barnet i varje enskilt fall.

Barns rätt att komma till tals

Vid bedömningen av barnets bästa när det gäller vårdnad, boende och umgänge är barnets egen vilja viktig. Enligt föräldrabalken (FB) ska vid avgörande av frågor som rör vårdnad, boende och umgänge "hänsyn tas till barnets vilja med beaktande av barnets ålder och mognad".

Hur gammalt ett barn bör vara för att det ska vara meningsfullt att ta reda på barnets inställning får avgöras från fall till fall. Vid valet av vårdnadshavare till en tolvårig pojke konstaterade Högsta domstolen att "*hans utveck*